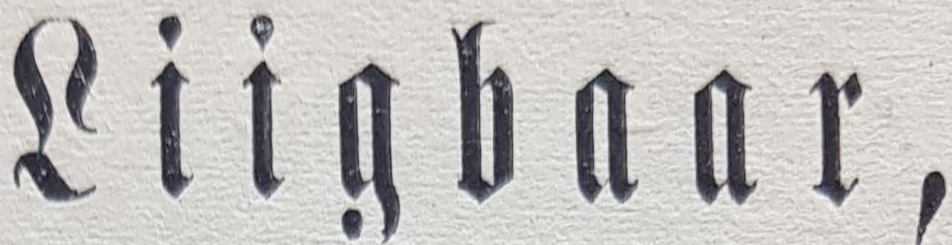
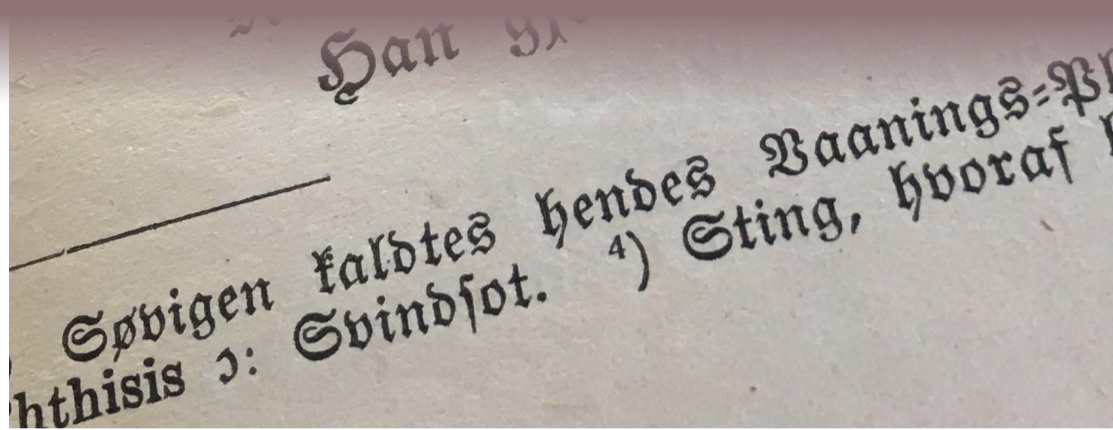


Månedens gjenstand mars 2020: *Bok av Marcus Volqvartz*



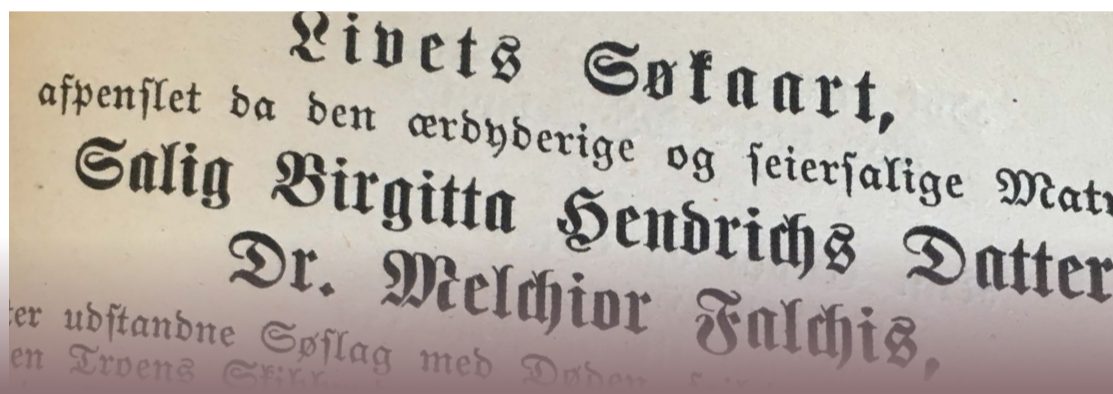
Liigbaar,



Han ...
Svovigen kaldtes hendes Baanings-B...
hthisis 3: Svindsot. 4) Sting, hvoraf



Min Patient
Naar hannem Silhen
Han var taalmodig da,
Døden om ham laverte,
Sin Brande³) skiffed' ud,
Som al hans Sast fortæerte



Livets Søfaart,
afpenslet da den ærdyderige og feiersalige Matr
Salig Birgitta Hendrichs Datter
Dr. Melchior Falchis,

Marcus Carstensen Volqvartz (1678-1720) var født en knapp generasjon senere enn Petter Dass, og de tilhørte samme nettverk av slekt og venner. I likhet med Dass ble også Volqvartz både prest og dikter, og hans åndelige sanger skal ha vært svært populære blant allmuen på 17- og 1800-tallet.

Trilogien *Sjælens Luth* ble første gang utgitt i 1714. Vårt utvalgte eksemplar i denne utstillingen er en utgave fra 1878. Første del av trilogien, som bærer samme navn, består av generelle «åndelige sange», mens de øvrige to samlingene, *Brude-Skammel* og *Liigbaar*, stort sett er satt sammen av leilighetsdikt og -sanger i anledning henholdsvis bryllup og gravferd. I *Liigbaar* finner vi mer enn 40 tekster, korte som lange, dedikert til slekt og venner både på Helgeland og i andre deler av landet, særlig i Trondheim, Volqvartz' egen fødeby.

LJIGBAAR SJELENS LUTH BRUDE-SKAMMEL

Gjennom **gravskrifter, minnedikt og begravelses-sanger** hyller Volqvartz den avdøde, og uttrykker sorgen som de etterlatte sitter igjen med. De fleste sangene er tungt ladet med bibelreferanser og uttrykk for en kjærlighet til Gud, men også med beskrivelser av den avdødes liv, og dødsårsaken omtales som oftest. Alt fra tæring og koppevirus til drukning og alderdom nevnes, og flere av minnediktene er skrevet til små barn.

En av de helt lokale personene som har fått en egen sang i samlingen, er **Birgitte Henriksdatter** (1648-1703). Hun var gift med Petter Dass' onkel Melchior Falch, og de bodde på Søvik. Også Petter Dass skrev en minnesang til Birgitte da hun i en alder av **55 år** gikk bort i 1703.

Havet og sjøreiser er en mye brukt metafor for døden, også når døden inntreffer på tørt land. Volqvartz innleder sangen til Birgitte Henriksdatter med en lang overskrift:

Livets Søkaart,

afpenslet da den ærdyderige og seiersalige Matrone

Salig Birgitta Hendrichs Datter,

Dr. Melchior Falchis,

efter udstandne Søslag med Døden, seilede over Mare Mortuum uden Troens Skibbrud, og landede med beholden Reise i de levende Lande, Aar 1703 den 28de Januarii, efterat hun udi 55 Aar havde omtumlet udi dette Verdens Hav.

Enkemannens slektsnavn Falch gir også rom for ordspill, noe Volqvartz gjør nytte av i det niende av i alt 12 vers:

**«Vel sidder nu din Mage
Som eenlig Falk paa Tag,
Sin Skjæbne at beklage,
Men det var Guds Behag;
Thi maae de sig og nøie,
Som ere moderløs'
For Graad i deres Øie
Gud Glædens Olie øs.»**

131

Livets Søkaart,

afpenslet da den ærdyderige og seiersalige Matrone

Salig Birgitta Hendrichs Datter,

Dr. Melchior Falchis,

efter udstandne Søslag med Døden, seilede over Mare Mortuum uden Troens Skibbrud, og landede med beholden Reise i de le-

"Månedens gjenstand" presenteres i Helgelands Blad og stilles ut i museets foajé.

Påfølgende måned flyttes utstillingen til Kulturbadet Bibliotek i Sandnessjøen.

Tekst: Johanne Markvoll

Foto og utforming: Johanne Markvoll og Trine Benedicte Jensen.

□ □ □ □ PETTER DASS-MUSEET
□ □ □

Petter Dass-museet, 2020

